

Ján Kollár

Ján Kollár (* 1793 Mošovce — † 1852 Viedeň) Bol to slovenský básnik, zberateľ ľudovej slovesnosti, jazykovedec, estetik a historik, predstaviteľ slovenského preromantizmu. Narodil sa v Mošovciach neďaleko Martina. Pochádzal z roľníckej rodiny. Po štúdiu na gymnáziu v Kremnici pokračoval v Banskej Bystrici a na evanjelickom lýceu v Bratislave. Jeho gymnaziálne štúdium bolo sprevádzané finančnými ťažkosťami, a tak si naň musel zarábať ako súkromný učiteľ v bohatších rodinách. Už počas štúdií sa Kollár zaujímal o slovanské jazyky a literatúru. Záujem o slovanské národy sa u neho prebudil aj vďaka príhody z detstva, keď zažil príchod Suvorovej ruskej armády bojujúcej proti Napoleonovi a na vlastné oči videl kozákov. Svoje zážitky z detstva napísal ako Paměti z mladších let života, ktoré boli publikované v roku 1863. V roku 1817 odišiel na univerzitu do nemeckej Jeny, kde sa začal pripravovať na povolanie evanjelického kňaza. Okrem teológie sa tu venoval filozofii, histórii, estetike a prírodným vedám. V Nemecku sa stretol s významnými osobnosťami kultúry. Zúčastnil sa slávnosti na hrade Wartburg pri príležitosti 300. výročia vystúpenia M. Luthera. V meste Lobeda pri Jene sa zamiloval do dcéry evanjelického pastora Frideriky Wilhelminy Schmidtovej, nazývanej Mína, stala predobrazom mýtickej bohyně Slávy a inšpiráciou pre jeho básnickú skladbu Slávy dcera (1824). Napriek opätovanej láske rodičia nesúhlasili so sobášom. Kollár mal v Nemecku možnosť získať miesto kazateľa, ale odišiel po štúdiách v roku 1819 späť na Slovensko. Friderika sa stala jeho manželkou, po pätnástich rokoch odlúčenia. V roku 1819 odišiel do Pešti, kde tridsať rokov pôsobil ako evanjelický farár. Podnetom Kollárovej básnickej tvorby bol jeho záujem o slovanskú minulosť, bol inšpirovaný Herderovou koncepciou dejín, ideálmi humanity a ideou slovanskej vzájomnosti. Vznešenosť týchto tematických okruhov sa v jeho diele spájala s autentickým subjektívnym zážitkom. Kollár sa venoval aj kazateľstvu, vydal zbierku kázní, ako aj zbieraniu ľudových piesní, ktoré publikoval v dvojzväzkovej zbierke Národné spievanky čili Písně světské Slovákův v Uhrách (1834 — 1835). Svoje názory na Slovanstvo rozpracoval v diele O literární vzájemnosti mezi kmeny a nářečími slávskými (1836). Kollárova koncepcia vychádza z predstavy o jednom slovenskom národe, ktorý hovorí štyrmi hlavnými nárečiami: československým, poľským, ruským a srbochorváckym. V intenciách názorov odmietol Štúrovu slovenčinu a vystúpil proti nemu v diele Hlasové o potřebě jednotného spisovného jazyka pro Čechy, Moravany a Slováky (1846). V roku 1849 sa stal univerzitným profesorom slovanskej archeológie vo Viedni.